

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาท วัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ความมุ่งหมายในการวิจัยมีดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรโดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงโดยการประมวลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุ้มทอง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 44 คน ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเมินด้าน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก ทักษะการทำ โครงการ และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่อง มงคล 108 ประการ ในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง มงคล 108 ประการในรอย พระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก แบบประเมินทักษะการทำโครงการ แบบสอบถามความพึงพอใจของ นักเรียนต่อหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ค่าความถี่ (frequency value) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มงคล 108 ประการ ในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการศึกษาหลักสูตรเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็น

หลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่กำหนดจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน และถ่ายทอดเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความหมายความสำคัญของหลักสูตรองค์ประกอบสำคัญ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านการเรียน มีทักษะการทำโครงการ และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร(ฉบับร่าง)โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่าง เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดผลและประเมินผล สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บอกเรื่องราววัดเขาดีสลัก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เชิงประจักษ์อ่านดูรู้ความหมาย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หลากหลายอ่านจำคำบาลี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 รู้วลีรู้ความหมายของมงคล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกฝนเรียนรู้เรื่องโครงการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เชี่ยวชาญทุกขั้นตอนทำโครงการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 สื่อสารนำเสนอโครงการ ผลการประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนั้นองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 โรงเรียนอู่ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 44 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน โดยใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ ความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีทักษะการทำโครงการ เกี่ยวกับ เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก คะแนนเฉลี่ย 3.44 อยู่ในระดับดี และค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก

สำหรับการปรับปรุงหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่า มีข้อบกพร่อง ที่ควรปรับปรุงแก้ไขเรื่อง ระยะเวลาไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ในการนำเสนอโครงการ ถึงแม้ว่าในช่วงพัฒนาหลักสูตรจะได้รับการตรวจสอบความสอดคล้อง และเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม ในทางปฏิบัติจริงพบว่า ระยะเวลาที่กำหนดในบางช่วงไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการนำเสนอโครงการ ดังนั้นควรมีการยืดหยุ่น เวลาให้เหมาะสม จากเดิมภาคปฏิบัติจำนวน 1 ชั่วโมง ควรปรับเพิ่มเวลาในภาคปฏิบัติเป็น 3 ชั่วโมง ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 โดยเพิ่มขึ้นจำนวน 2 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรจากเดิม 12 ชั่วโมง เพิ่มเป็น 14 ชั่วโมง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หลักสูตร ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก สำนวน ความต้องการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราว ในชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรัก ห่วงเห่น และภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3) ที่ส่งเสริมให้ สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา

และความต้องการของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอร์เซียน (Terzlan, 2010, abstract) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรโดยการปรับบริบทของหลักสูตรระดับท้องถิ่นและระดับโลกให้มีความสมดุลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอาร์มีเนีย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการของอาร์มีเนีย ธนาคารโลก สถาบันกองทุนเปิดเพื่อสังคมของอาร์มีเนีย ครูและผู้บริหารโรงเรียนมัธยม เมื่อได้จัดการศึกษาตามโครงสร้างของกรอบความคิดเกี่ยวกับความเป็นชนชาติและความเป็นไปของโลกของยุคโลกาภิวัตน์ในช่วงระหว่างปี 1991 ถึงปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของแฮกซิง สก๊อต, และ บาราด (Hacking, Scott, and Barratt., 2007, p. 256) ได้วิจัยหลักสูตรท้องถิ่นที่นักเรียนชาวอังกฤษเขียนเล่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็ก ๆ โดยเด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วมและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเบนเนท (Bennett, 2006, abstract) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ครูอาจารย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ในด้านการเสนอแนวคิด มีการนำเสนอผลการวิจัยและผลงานทางการศึกษามาใช้กันอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ปี 1915-1940 สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัวอันจะทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของครูอาจารย์ตามแนวคิดของงานวิจัยของเบนเนท (Bennett, 2006, June 10) ในค.ศ. 2003 ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาจัดตั้งองค์กรในการส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในการนำเอาแนวคิดไปปฏิบัติจริง ยังมีแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งดีดาร์ (Didar, 2011, pp. 1-15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่นำเสนอเนื้อหาแบบดิจิทัลเพื่อพัฒนาการผลิตสื่อการสอนในหลักสูตรท้องถิ่นให้ครูได้ใช้สื่อ ICT ซึ่งสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกชพรรณ คมขำ (2554, หน้า 127 -129) ได้พัฒนาหลักสูตรเรื่อง ภาษาลาวครั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นจะต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ นักเรียนเกิดความรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว อันจะทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น และหลักสูตรที่ได้นั้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม มีความหมายต่อชีวิตผู้เรียน และเหมาะสมกับขนบธรรมเนียม

ประเพณีของสังคม และหลักสูตรที่ดีจะต้องสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยนำผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ และจากการนำหลักสูตรฉบับร่าง และแผนการจัดการเรียนรู้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนั้นองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่าง และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีรัตน์ หลีบุญกุล (2552, หน้า 147) ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องสามชุกตลาดร้อยปี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สหวิทยาเขตสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย หลักการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินหลักสูตรฉบับร่างพบว่าหลักสูตรฉบับร่างมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีความเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3 – 30) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้คือ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง โครงสร้าง เวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล เกณฑ์การวัดผล ประเมินผลและจบหลักสูตร องค์ประกอบเหล่านี้นำไปเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพิน ศรีธนาพันธ์ (2552, หน้า 126) ได้พัฒนาหลักสูตรพบว่า หลักสูตร เรื่อง ตำนานสองพี่น้อง ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ คือ 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) ความมุ่งหมาย 4) โครงสร้าง 5) การจัดเวลาเรียน 6) สาระการเรียนรู้ 7) จุดประสงค์การเรียนรู้ 8) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 9) สื่อการเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 11) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม และสอดคล้องกับ ทาบา (Taba, 1962, p. 14) พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบดังนี้ วัดดูประสงค์ทั่วไปและวัดดูประสงค์เฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอน และโครงการประเมินผลตามหลักสูตร

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุ้มทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 44 คน ผู้วิจัยดำเนินการ
 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน พบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ
 ในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้เกิดจากความต้องการของนักเรียน
 และเป็นเรื่องใกล้ตัว ทำให้นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาสาระ สนใจกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ร่วม
 วิเคราะห์แก้ปัญหา และทำโครงการด้วยตนเอง ทำให้สร้างองค์ความรู้ได้ สามารถนำความรู้
 ไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนใจ น้อยแก้ว (2552, หน้า 109 -144)
 ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย สำหรับนักเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดลองใช้
 หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร
 ท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” และสอดคล้องกับ คมคาย เกรอด (2552, หน้า 192)
 ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียน
 สุพรรณภูมิ จำนวน 50 คน พบว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ทำให้ได้รับ
 ประสพการณ์ตรงจากการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุก
 กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถจัดทำผลงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี
 เช่น หนังสือเล่มเล็ก แผนที่ความคิด ไปงาน และสอดคล้องกับ นารีรัตน์ หลินกุล (2552, หน้า
 147) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า
 นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจ มีความสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียน
 โดยมีการประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับ เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปท้าวเวสาลี พบว่าหลังทดลองการใช้
 หลักสูตรสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียน
 มีทักษะการทำโครงการอยู่ในระดับดี และค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ
 หลักสูตรคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม มีความสนุกสนาน ได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่
 ใกล้ตัว และสนใจเรื่องราวในท้องถิ่นของตน กิจกรรมการทำโครงการทำให้นักเรียนได้ร่วมกัน
 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมคาย เกรอด
 (2552, หน้า 190-193) ได้ทำการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรในงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตร
 ท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยด้านความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเตื่อนใจ น้อยแก้ว (2552, หน้า 109 – 111) ได้ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางแผนการจัดการเรียนรู้ มีการสอนเกินกำหนดเวลา ดังนั้น ครูควรยืดหยุ่นเวลาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาคทฤษฎี ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จะทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ เช่น การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.3 ในการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการทำโครงการ ควรให้นักเรียนรวมกลุ่มทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับประเด็นอื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล เรื่องราว และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่างๆ ที่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้